

Nr 1

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förlagsinteckning i vissa oljelager m. m.

Genom en den 20 december 1957 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 26, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1) Lag

om förlagsinteckning i vissa oljelager

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Är enligt vad därom finnes stadgat skyldighet att lagra mineralolja bestämd för den, som driver handel därmed, och utfäster denne att hans för handelsrörelsen avsedda lager av mineralolja skall utgöra säkerhet för förlag eller annan fordran, må inteckning beviljas i lagret; och gälle om sådan inteckning vad angående förlagsinteckning i allmänhet är stadgat, såvitt ej annat följer av vad nedan sägs.

Under handel med mineralolja inbegripes i denna lag icke försäljning av olja som säljaren själv framställt här i riket.

2 §.

Vid tillämpning av denna lag skall handel med mineralolja anses såsom en och samma rörelse, oavsett om den drives inom en eller flera kommuner, samt förflyttning av verksamheten vara utan inverkan på förlagsgivarens rätt.

3 §.

Ärenden, som avses i denna lag, upptagas av inskrivningsdomaren i Stockholm.

4 §.

När inteckning sökes, skall företes intyg av myndighet, som utövar tillsyn över lagringsskyldigheten, att sådan skyldighet blivit under ansökningsåret eller näst föregående år bestämd för förlagstagaren på grund av försälj-

ning av olja, som han icke själv framställt här i riket, samt att han driver handel som avses i denna lag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2) Förordning

angående ändrad lydelse av 11 § förordningen den 31 maj 1957 (nr 343) om oljelagring m. m.

Härigenom förordnas, att 11 § förordningen den 31 maj 1957 om oljelagring m. m. skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

11 §.

Avbrytes eller — — — i anspråk.

Försättes lagringsskyldig i konkurs, må lagret utan hinder av bestämmelserna i denna förordning tagas i anspråk av konkursförvaltningen i den mån så erfordras för konkursens behöriga slutförande.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Inledning

Vid 1957 års vårriksdag bifölls en av Kungl. Maj:t framlagd proposition med program för ökad beredskapslagring av olja under femårsperioden 1958—1962. Beträffande finansieringen av programmet väcktes under förarbetena i ärendet — på sätt av det följande närmare framgår — bl. a. frågan om vidgade möjligheter att göra oljebranschens egendom till föremål för förlagsinteckning. Denna fråga, som även berördes i propositionen, har sedermera upptagits till behandling i en inom justitiedepartementet i september 1957 upprättad promemoria. Ett till promemorian hörande utkast till lag med vissa bestämmelser om förlagsinteckning i oljelager torde såsom bilaga fogas vid detta protokoll. Över promemorian har efter remiss yttranden avgivits av Svea hovrätt, Stockholms rådhusrätt, kommerskollegium, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, svenska bankföreningen, svenska sparbanksföreningen, svenska försäkringsbolags riksförbund, svenska petroleum institutet och Sveriges industriförbund. Kommerskollegium

har bifogat yttrande från Stockholms handelskammare. Vid petroleuminstitutets yttrande har fogats en av Koppartrans oljeaktiebolag upprättad promemoria med vissa synpunkter i ämnet.

A. Lagen om förlagsinteckning i vissa oljelager

Gällande regler om förlagsinteckning

För stiftande av panträtt i lös egendom fordras enligt svensk rätt i allmänhet att godset överlämnas till borgenären eller till annan för borgenärens räkning. Genom förlagsinteckning kan däremot skapas en säkerhetsrätt, vilken gör det möjligt att använda lös egendom som kreditunderlag utan att avstå från dispositionsrätten till egendomen i fråga. Denna möjlighet står emellertid öppen endast för vissa näringsidkare och endast med avseende å vissa slag av egendom. Förlagsinteckning har icke heller samma rättsverkningar som pantsättning.

De näringsgrenar, som kan begagna sig av förlagsinteckning, är industriell rörelse, hotell-, pensionat- och restaurangrörelse samt apoteksrörelse. Beträffande de båda förstnämnda näringsgrenarna kräves dock att rörelsen är av viss storlek. I fråga om industriell rörelse gäller att i regel skall användas drivkraft om minst fem effektiva hästkrafter eller ock minst tio arbetare.

Den egendom, i vilken förlagsinteckning kan meddelas (förlagsegendomen), är olika bestämd i olika fall. Beträffande samtliga kategorier omfattar den för rörelsen avsedda lösa inventarier. I fråga om industriell rörelse och apoteksrörelse omfattar den vidare för rörelsen avsedda råvaror och i rörelsen frambragta alster samt, såvitt apotek angår, även övriga för rörelsen avsedda varor. Vid gruvdrift inbegripes under förlagsegendomen jämväl gruva. Inteckning skall avse förlagsegendomen i dess helhet.

För att förlagsinteckning skall kunna beviljas måste gäldenären utfästa att förlagsegendomen skall utgöra säkerhet för fordran. Utfästelsen skall innehålla uppgift om stad eller socken där rörelsen drives. Förlagsinteckning beviljas, om rörelsen drives i stad med rådhusrätt, av inskrivningsdomaren vid denna samt eljest av inskrivningsdomaren för residensstaden.

Förlagsinteckning har den verkan att borgenären (förlagsgivaren) vid gäldenärens (förlagstagarens) konkurs för sin fordran åtnjuter förmånsrätt i förlagsegendomen, dock först efter vissa andra fordringsägare. Däremot kan förlagsgivaren icke göra gällande förmånsrätt vid utmätning av förlagsegendom för en annan borgenärs fordran, i varje fall icke med mindre han själv fått utmätning i samma egendom. Förlagstagaren äger som förut nämnts fritt disponera över förlagsegendomen. I den mån föremål ur denna avyttras, upphör förlagsinteckningen att gälla i föremålen. I utestående köpeskilling för såld förlagsegendom har förlagsgivaren emellertid samma rätt som han ägt i det försålda.

Om rörelsen i dess helhet överlåtes eller flyttas till annan stad eller soc-

ken, anses förmånsrätten upphöra; överlåtes eller flyttas rörelsen endast delvis, upphör förmånsrätten endast i den förlagsegendom som hör till den överlåtna eller flyttade delen. Till skydd för borgenären i dessa och andra fall, då hans säkerhet hotas, har stadgats att han äger kräva omedelbar betalning för sin fordran, ehuru den ej är förfallen, om rörelsen helt eller till väsentlig del nedlägges, överlåtes eller förflyttas, om förlagsegendomen eller väsentlig del därav förstöres eller om det skäligen kan befaras att på grund av förlagstagarens förvållande förlagsgivarens säkerhet kommer att märkligt minskas. Anmärkas må även att utmätning av förlagsegendom för annan borgenärs fordran under vissa förutsättningar utgör konkursanledning.

Önskemål om revision av förlagsinteckningsinstitutet

I propositionen anmärkes att en tämligen genomgripande reform av lagstiftningen om förlagsinteckning genomfördes år 1932, men att på senare tid önskemål om en förnyad revision av förlagsinteckningsinstitutet framförts i olika sammanhang. I anledning av motioner vid 1956 års riksdag (I: 23 och II: 34) anförde första lagutskottet (utlåtande nr 18) bl. a. att reglerna om förlagsinteckning icke varit föremål för en samlad översyn sedan år 1932 och att sedan dess rationaliseringssträvandena torde ha genomgripande omvandlat näringslivet på vissa områden där förlagsinteckning nu förekomme eller ifrågasatts böra kunna komma till användning. En allmän, förutsättningslös utredning angående förlagsinteckningsinstitutet borde därför komma till stånd för att de ändringsförslag, som från skilda håll framförts, skulle komma under ett enhetligt samlat bedömande.

På hemställan av utskottet anhöll därefter riksdagen i skrivelse den 20 april 1956 (nr 181) hos Kungl. Maj:t om en översyn av förlagsinteckningsförordningen.

På grundval av ett av 1955 års oljelagringskommitté avgivet betänkande (SOU 1957: 4) framlades för 1957 års vårriksdag den tidigare berörda propositionen (nr 144) med förslag rörande beredskapslagring av olja. Propositionen, vilken utarbetats inom handelsdepartementet, bifölls av riksdagen. Enligt förordning den 31 maj 1957 (nr 343) om oljelagring m. m., som trätt i kraft den 1 januari 1958, skall lagringsskyldighet åvila oljehandeln och oljeraffinaderierna samt vissa större förbrukare av olja. Kungl. Maj:t bestämmer den mängd olja, som sammanlagt skall hållas i lager, och denna mängd fördelas på de lagringsskyldiga i förhållande till vars och ens försäljning eller förbrukning. Avbrytes eller försvåras tillförseln av olja till riket eller viss del därav, äger Kungl. Maj:t medgiva att lagren må helt eller delvis tagas i anspråk. Finansieringen av programmet förutsättes skola ske dels genom att de lagringsskyldiga själva i viss utsträckning tillskjuter medel och dels genom statliga ränte- och amorteringsfria lån som lämnas utan särskild säkerhet. Tanken på ett för oljebranschen gemensamt förlagslån har i propositionen avvisats under motivering bl. a. att det torde bli svårt att skaffa erforderlig säkerhet, då förlagsinteckning för närvarande endast i

begränsad utsträckning kan meddelas i oljebranschens egendom. De belopp, som kommittén tänkte sig skola anskaffas genom ett sådant lån, skall enligt propositionen i stället uttagas via priserna och tillföras branschen genom de nyss nämnda statliga lånen; denna fråga har sedermera lösts i samband med införandet av en allmän energiskatt. Från handelsdepartementets sida har emellertid framhållits att det oavsett detta är angeläget att förlagsintekningsinstitutet i större utsträckning göres tillgängligt för oljebranschen. Av kostnaderna för lagringsprogrammets genomförande förutsattes branschen själv skola tillskjuta 40 miljoner kronor per år och ett betydande kreditbehov måste därför anses föreligga. I propositionen har också understrukits betydelsen av att åtgärder vidtages för att underlätta programmets realiserande.

Med anledning av önskemålen om en översyn av förlagsintekningsinstitutet har inom justitiedepartementet gjorts en förberedande undersökning i saken. Undersökningen har närmast gällt sådana frågor som en blivande utrednings omfattning och inriktning samt sättet för dess utförande. Bl. a. har undersökts i vad mån samband kan anses föreligga med utredningsuppgifter på andra närliggande områden. Det är tydligt att arbetet med en översyn av förlagsintekningsinstitutet i och för sig är så pass omfattande och krävande att det knappast kan bli färdigt vid en tidpunkt då det skulle kunna få avsedd betydelse för oljelagringsprogrammet som ju skall börja genomföras redan år 1958. Hårtill kommer en annan omständighet som måste beaktas i förevarande sammanhang. Undersökningen har givit vid handen att det på ett flertal punkter föreligger ett nära samband mellan en revision av förlagsintekningsinstitutet och vissa delar av det arbete på en ny jordabalk som lagberedningen för närvarande bedriver. De delar, som här åsyftas, är reglerna om gränsen mellan fast och lös egendom samt reglerna om panträtt i fast egendom. Sambandet är av sådan art att förlagsintekningsinstitutet knappast kan få sin definitiva utformning förrän det står fast vilket innehåll den nya jordabalken i nyssnämnda hänseenden kommer att få.

Allmänna synpunkter på oljebranschens och oljeförbrukarnas intekningsproblem

Departementspromemorian

I promemorian konstateras, att frågan om förlagsintekning i oljebranschens egendom måste upptagas till särbehandling, om den skall bli löst å sådan tid att genomförandet av det för åren 1958—1962 aktuella oljelagringsprogrammet därigenom skall kunna underlättas. I anslutning härtill anföres i promemorian:

I förevarande fall torde en särbehandling inte behöva möta några större betänkligheter. Genom lagringsskyldigheten och de därmed förbundna kon-

trollföreskrifterna kommer oljebranschen att inom näringslivet inta en särställning, innebärande å ena sidan ökat kreditbehov och å andra sidan ökad säkerhet för en kreditgivare. Om rätten att begagna förlagsintekningsinstitutet anknytes till denna särställning, behöver en blivande, allmän översyn av institutet inte föregripas genom den nu aktuella lagstiftningen. Denna senare får i viss mån betraktas som ett provisorium, tillkommet på grund av speciella förhållanden och gällande i avbidan på en framtida, mera definitiv reglering. I sakens natur ligger, att man vid en sådan provisorisk lagstiftning inte bör göra några genomgripande ändringar i reglerna om förlagsinteknings rättsverkningar utan i stort sett får inskränka sig till att göra institutet, sådant det nu är, tillgängligt för oljebranschen.

Det synes alltså lämpligt, att frågan om förlagsintekning i oljebranschens egendom nu upptages till behandling från den utgångspunkt och med de begränsningar, som här antytts.

I promemorian behandlas därefter närmast frågan om en blivande lagstiftnings omfattning och konstateras till en början, att lagringsskyldighet enligt oljelagringsförordningen åvilar dels vissa säljare av mineralolja och dels vissa förbrukare därav.

Beträffande *säljarna* säges att det enligt förordningen är tre olika kategorier som är lagringsskyldiga, nämligen dels den som till avnämare inom riket sålt olja som han importerat, dels den som till sådan avnämare sålt olja som han utvunnit vid inhemskt oljeraffinaderi, och dels den som eljest sålt olja till sådan avnämare under förutsättning att han förvärvat oljan från säljare, tillhörande någon av de båda andra kategorierna, och att hans årsförsäljning av olja uppgått till minst 20 000 kubikmeter. Om säljarna anföres vidare följande:

Vad oljeraffinaderierna angår falla dessa såsom drivande industriell rörelse under förlagsintekningsförordningen. Något raffinaderi, som icke uppfyller de i nämnda förordning angivna kraven på viss minimistorlek, torde icke finnas i landet. I förlagsegendomen ingår såväl den för förädling anskaffade råoljan som den färdiga produkten. Vidare ingå däri sådana maskiner o. dyl., som äro lös egendom. Oljecisterner av sedvanlig typ äro att anse såsom byggnader (se NJA 1925 s. 317 och SOU 1947: 38 s. 86) och kunna alltså, om de ligga på raffinaderiets egen mark, göras till föremål för fastighetsintekning.¹ I tankfartyg kan, antingen det anses tillhöra förlagsegendomen eller ej, fartygsintekning meddelas.

Den nu aktuella lagstiftningen behöver alltså inte avse oljeraffinaderierna som sådana utan endast de båda andra kategorierna av lagringspliktiga säljare. Såvitt dessa angår torde emellertid böra göras en viss inskränkning, vilken dock kan sägas vara av formell natur. Enligt oljelagringsförordningen kräves för lagringsskyldighet endast att man säljer olja, icke att man driver handel därmed. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen för förlagsintekningsinstitutet står detta inga andra än näringsidkare till buds. Denna princip bör upprätthållas även i förevarande fall och möjligheten att upplåta förlagsintekning alltså förbehållas den som driver handel med mineralolja. Någon skillnad i sak torde detta, som sagt, icke innebära.

¹ En cistern på annans mark torde få betraktas såsom byggnad å ofri grund och omfattas därför inte av vare sig fastighet- eller förlagsintekning.

Föremål för förlagsinteckning bör för oljehandeln del vara oljelagret, både den del därav, som motsvarar lagringsplikten, och lagret i övrigt. I överensställelse med de för förlagsinteckning i allmänhet gällande principerna bör även utestående köpeskilling för såld olja omfattas av meddelad inteckning. Med hänsyn till vad ovan anförts om nu ifrågavarande lagstiftnings natur synes det däremot icke lämpligt att låta även annan till rörelsen hörande lös egendom utgöra inteckningsobjekt. Denna egendom torde för övrigt, om man bortser från oljecisternerna, inte vara av någon större betydelse i inteckningshänseende. I fråga om cisternerna gäller här detsamma som förut sagts om oljeraffinaderiernas cisterner.

Promemorian övergår därefter till *förbrukarnas* ställning i inteckningshänseende och konstaterar först, att bestämmelserna om förbrukares lagringsskyldighet i stort sett innebär att sådan skyldighet föreligger dels om den förbrukade oljan importerats av förbrukaren och dels, såvitt eldningsolja angår, om årsförbrukningen under viss tid i genomsnitt uppgått till minst 5 000 kubikmeter. Under dessa bestämmelser torde enligt promemorian i stort sett endast falla sådana industrier som avses i förlagsinteckningsförordningen. De nu aktuella bestämmelserna torde enligt promemorian icke böra avse de lagringspliktiga oljeförbrukarna.

I propositionen lämnas å s. 11—12 en redogörelse för de över promemorian avgivna remissyttrandena.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen har *föredragande departementschefen, statsrådet Lindell* anförts:

»Med hänsyn till det nya oljelagringsprogrammet är det uppenbarligen angeläget att oljebranschen genom utvidgning av förlagsinteckningsinstitutet beredes ökade möjligheter att belåna till rörelsen hörande egendom. För att detta utan dröjsmål skall kunna ske torde det, av skäl som angivits i departementspromemorian, vara nödvändigt att oljebranschens inteckningsproblem nu upptages till särskild behandling. Vad i promemorian anförts om den för ändamålet erforderliga lagstiftningens allmänna karaktär och om de oljeföretag, som den bör omfatta, synes mig riktigt.

Såsom framgår av redogörelsen för de avgivna yttrandena är det två av de i det föregående berörda frågorna, som remissinstanserna särskilt uppehållit sig vid, nämligen dels frågan huruvida inteckning enligt de nya bestämmelserna bör omfatta inte endast oljelager och kundfordringar utan även oljecisterner m. m. på annans mark och dels frågan huruvida en inteckning enligt förlagsinteckningsförordningen omfattar hos förlagstagaren befintligt tvångslager av olja.

En på annans mark uppförd oljecistern av sedvanlig typ är, såsom i departementspromemorian angivits, att betrakta såsom byggnad å ofri grund. Detsamma torde i regel gälla pumphus och bensinstationer. Byggnad å ofri grund omfattas inte av inteckning enligt förlagsinteckningsförordningen. I samband med 1932 års lagstiftning diskuterades bl. a. frågan om sådan byggnad borde utgöra föremål för förlagsinteckning. Föredragande departements-

chefen uttalade emellertid att detta icke lämpligen borde ifrågakomma; kollision mellan förlags- och fastighetsinteckningar skulle nämligen lätteligen inträda, om byggnaden överginge till fast egendom, och detta vare sig man låte förlagsinteckningen äga bestånd i byggnad och gälla framför tidigare fastighetsinteckning eller man låte förlagsinteckningen vika för fastighetsinteckningen. Av samma skäl löstes frågan på enahanda sätt i lagen om inteckning i jordbruksinventarier. Med hänsyn till arten av de motiv, som sålunda ligger till grund för lagstiftningens ståndpunkt i denna del, synes det icke gärna kunna komma i fråga att nu i förevarande hänseende införa en särregel beträffande oljeinteckningarna. I detta sammanhang må anmärkas att mark för cisterner på senare tid åtminstone i något fall upplåtits med tomträtt, vilket bereder möjlighet att låta inteckna cisternerna såsom tillbehör till tomträtten. Jag vill vidare framhålla att, även om inteckningsobjektet begränsas till oljelager och utestående fordringar för såld olja, det likväl blir betydande värden som kan utnyttjas såsom kreditunderlag. Enbart summan av de belopp, till vilka varulager och utestående kundfordringar upptagits i de sex största oljehandelsföretagens balansräkningar för år 1956, uppgår sålunda till inemot en halv miljard kronor.

Vad därefter angår den av industriförbundet berörda frågan, vilken ställning inom industrin befintliga tvångslager av olja intar i förlagsinteckningshänseende, synes det mig uppenbart att dessa lagars karaktär av tvångslager inte utesluter att de betraktas såsom hörande till vederbörande företags drift och alltså anses omfattade av meddelad förlagsinteckning. Lagrets slutliga ändamål måste anses avgörande; den omständigheten att lagret får användas för detta ändamål först efter särskilt tillstånd bör icke tillmätas någon betydelse i förevarande hänseende. Vad det slutliga ändamålet beträffar är att märka vederbörande departementschefs i oljelagringspropositionen gjorda uttalande, att storkonsumenternas lager givetvis i främsta rummet avses skola tillgodose det lagrande företags eget behov. Av detta uttalande framgår visserligen att någon del av ifrågavarande lager i undantagsfall kan komma att tagas i anspråk för andra företags räkning, men så länge något avgörande härom inte träffats synes man såvitt förlagsinteckning angår vara berättigad betrakta den lagrade oljan såsom avsedd för lagerhållarens eget bruk. Anmärkas må för övrigt att beslut om tvångsvis överförande av olja från ett företag till ett annat endast kan meddelas med stöd av förfogandelagen; olja är i detta hänseende likställd med andra varor. Till frågan om dispositionen av intecknat tvångslager i det fall att förlagstagaren går i konkurs skall jag senare återkomma. Av vad jag nu anfört torde framgå att det enligt min mening inte erfordras någon särskild bestämmelse om att inteckning enligt förlagsinteckningsförfordningen kan meddelas i tvångslager av olja.»

Beträffande frågan om lämplig tidpunkt för lagstiftningens ikraftträdande anför departementschefen, att det — med hänsyn särskilt till att oljehandelns beläningsmöjligheter snarast möjligt ökas — torde vara lämpligt att lagstiftningen träder i kraft snarast efter utfärdandet.

De särskilda bestämmelserna i förslaget

För de nya bestämmelserna, vilka upptagits i en särskild lag, redogöres å s. 14—24 i propositionen, vartill utskottet tillåter sig hänvisa.

Lagrådet

Lagrådet har föreslagit vissa jämkningar av såväl saklig som formell innebörd, vilka beaktats i propositionen.

B. Ändring i oljelagringsförordningen

I *departementspromemorian* anföres:

Såsom förut nämnts åtnjuter förlagsgivaren vid förlagstagarens konkurs för sin fordran förmånsrätt i förlagsegendomen. Denna skall vid konkurs avyttras. Enligt 11 § oljelagringsförordningen får oljelager, som avses i förordningen, tagas i anspråk endast efter medgivande av Kungl. Maj:t och sådant medgivande kan lämnas endast om tillförseln av olja till riket eller viss del därav avbrytes eller försvåras. Emellertid äger tillsynsmyndigheten när skäl därtill äro efter ansökan medgiva dispens från lagringsskyldigheten. Om dispens lämnas har detta den verkan, att företaget (konkursboet) kan fritt disponera över oljelagret. Skäl för dispens torde få anses föreligga om ett oljehandelsföretag går i konkurs; företaget skall ju då avvecklas och någon anledning att fortfarande upprätthålla lagringsskyldigheten synes inte finnas.

Föredragande departementschefen har — efter att ha redogjort för ett av Svea hovrätt avgivet yttrande — anfört:

»Såsom hovrätten anfört synes det vara ur principiell synpunkt otillfredsställande att för in-teckningsobjektet gäller ett generellt avyttringsförbud som kan hävas endast genom dispens i särskilda fall. Ett stadgande om undantag från förbudet i händelse av konkurs torde därför böra införas. Något skäl att låta undantaget avse endast sådan olja, som är föremål för förlagsin-teckning, synes emellertid knappast föreligga. Stadgandet torde alltså böra ha den innebörden att, om lagringsskyldig försättes i konkurs, hans tvångslager utan särskilt medgivande får tagas i anspråk av konkursförvaltningen. Det är dock önskvärt, att tvångslagret inte tillgripes i andra fall än då detta är nödvändigt med hänsyn till förvaltningens behöriga gång; tvångslagret bör med andra ord sparas så länge som möjligt. Det torde därför även böra föreskrivas att lagret får tagas i anspråk endast i den mån så erfordras för konkursens behöriga slutförande. Det nya stadgandet synes lämpligen böra infogas i 11 § oljelagringsförordningen såsom ett andra stycke.»

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 26, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 31 januari 1958

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Branting, Lindblom, Lodenius, Birke, fru Gärde Widemar och herr Erik Svedberg;

från andra kammaren: herr Rylander, fru Johansson, fru Boman, herr Onsjö, fru Löfqvist, herrar Lundqvist, Eliasson i Stockholm och fru Lidman-Frostenson.